

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ управління, адміністрування та інформаційної діяльності
КАФЕДРА управління підприємницькою та туристичною діяльністю

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТУРИСТИЧНО-ЕКСКУРСІЙНІ МАРШРУТИ ОДЕЩИНИ
(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 24 Сфера обслуговування
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 242 Туризм
(код і назва спеціальності)

освітня програма Туризм
(код і назва спеціальності)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Голова ради з якості вищої освіти факультету

Григор'єв О.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою управління підприємницькою та туристичною діяльністю протокол № 4 від 24.12.19

Завідувач кафедри

Сорока О.М.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми: викладач кафедри управління підприємницькою та туристичною діяльністю Євсєєва Д.В.

Рецензенти програми:

д.е.н., професор Захарченко В.І.

директор туристичного агентства
«Море туров» Бикова Г.В.

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	24	6
Модулів:	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2/1	Лабораторні заняття:	
Семестр: 3/2	Семінарські заняття:	
	24	6
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2		
- самостійна робота: 4	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни є особливості територіальної організації рекреаційно-туристичного господарства Одеської області, наявні та перспективні туристично-екскурсійні маршрути, виявлення їх місця та ролі на загальнодержавному ринку туристичних послуг.

Метою вивчення дисципліни є: формування у студентів фахового розуміння геопросторових особливостей формування і просування на національний ринок туристичного продукту Одеської області в контексті формування туристично-екскурсійних маршрутів.

Міждисциплінарні зв'язки: регіональна економіка, рекреаційні комплекси, географія туризму, туристичне краєзнавство Одеської області.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для обов'язкових навчальних дисциплін

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей та програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми «Туризм. Туристичне обслуговування».

Інформація про компетентності та відповідні їм програмні результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання

- здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;
- прагнення до збереження навколишнього середовища;
- знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

2. Уміння

- здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;

- розуміння сучасних тенденції і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів;
 - характеризувати рекреаційний ресурсний потенціал території;
 - аналізувати проблеми рекреаційного природокористування в регіоні;
 - надавати характеристику туристичного господарства Одеської області;
 - аналізувати регіональні особливості розвитку туризму в обласному регіоні,
- проводити аналіз взаємодії рекреації з навколишнім середовищем;
- розробляти туристично-екскурсійні маршрути Подунав'я.
- 3. Комунікація**
- пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору;
 - розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт;
 - аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.
- 4. Автономність та відповідальність**
- аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території;
 - пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1	Природні рекреаційні ресурси.	4	2	2				9							10
2	Історико-культурні рекреаційні ресурси.	4	2	2				9							10
3	Туристично-рекреаційне господарство Одеської області.	4	2	2				9	2	2					10
4	Туристично-рекреаційне господарство Великої Одеси.	6	4	2				9							10
5	Туристично-рекреаційне господарство Дунай-Дністровського межиріччя.	6	4	2				9							10
6	Туристично-рекреаційне господарство північних районів Одеської області.	4	2	2				9							10
7	Організація туристсько-екскурсійних маршрутів в Одещини.	10	4	6				9	2	2					24
8	Туристсько-екскурсійні	10	4	6				9	2	2					24

маршрути різної практичної спрямованості.															
Проміжний контроль															
Підсумковий контроль (для екзаменів)															
Разом:	48	24	24					72	6	6					108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Природні рекреаційні ресурси.

Клімат – один з основних чинників розвитку туристичного господарства Одещини. Ландшафтне різноманіття та його використання з рекреаційною метою. Водні ресурси. Мінеральні води. Лікувальні грязі. Лимани південно-західної частини обласного регіону, як потенційні об'єкти лікувального туризму міжнародного значення. Лісостепова зона обласного регіону - перспективний субрегіон розвитку туризму та відпочинку. Проблеми рекреаційного природокористування в регіоні.

Тема 2. Історико-культурні рекреаційні ресурси.

Історичні пам'ятки Одеської області як пізнавальний туристичний ресурс. Пам'ятки історії і культури. Пам'ятки археології. Пам'ятки архітектури. Видовищні та масові події. Перспективи розвитку етнічного туризму. Історико-культурні пам'ятки в місцях компактного розселення основних етнонаціональних спільнот регіону. Видатні суспільні діячі, життєдіяльність яких пов'язана з Одещиною.

Тема 3. Туристично-рекреаційне господарство Одеської області.

Рекреаційний комплекс, його склад. Туристично-рекреаційне господарство. Рекреаційна діяльність. Використання природно-ресурсного рекреаційного потенціалу в господарській діяльності. Курортно-рекреаційні райони Одеської області. Види лікувально-оздоровчих закладів. Рекреаційна діяльність на територіях ПЗФ та водно-болотних угідь міжнародного значення. Сільський зелений туризм. Екологічний туризм. Водний туризм. Релігійний туризм. Етнографічний туризм.

Тема 4. Туристично-рекреаційне господарство Великої Одеси.

Суспільно-географічні передумови формування та розвитку туристичного господарства Великої Одеси. Архітектурний комплекс центральної частини міста Одеса – претендент на потрапляння Списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Музеї, театри, культові споруди обласного центру. Видатні уродженці Одеси та навколишніх районів. Пам'ятники і пам'ятні місця історичних подій. Санаторно-курортні заклади та їх спеціалізація. Проблеми оптимізації рекреаційного середовища міста. Екологічні проблеми обласного центру.

Тема 5. Туристично-рекреаційне господарство Дунай-Дністровського межиріччя.

Суспільно-географічні передумови формування та розвитку туристичного господарства Дунай-Дністровського межиріччя. Дунайський біосферний заповідник. Національний природний парк “Тузловські лимани”. Регіональний ландшафтний парк “Ізмаїльські острови”. Придунайські озера. Перспективи розвитку санаторно-курортного господарства в регіоні. Ресурси розвитку етнографічного туризму. Використання історико-культурних рекреаційних ресурсів межиріччя в господарській діяльності. Місто Білгород-Дністровський та його місце в історичному розвитку Північного Причорномор'я. Туристичний потенціал міст Ізмаїл, Болград, Кілія. Вилкове – центр розвитку екологічного туризму. Музеї. Видатні уродженці регіону. Пам'ятники і пам'ятні місця історичних подій. Екологічні проблеми Дунай-Дністровського межиріччя.

Тема 6. Туристично-рекреаційне господарство північних районів Одеської області.

Суспільно-географічні передумови формування та розвитку туристичного господарства північних районів Одеської області. Особливості природних рекреаційних ресурсів. Видатні уродженці регіону. Пам'ятники і пам'ятні місця історичних подій. Екологічні проблеми.

Тема 7. Організація туристсько-екскурсійних маршрутів в Одещини.

Організація різних видів екскурсії в залежності від мети, задач і форми проведення. Ресурси регіону які можуть бути задіяні при організації туристсько-рекреаційних маршрутів. Тури вихідного дня.

Тема 8. Туристсько-екскурсійні маршрути різної практичної спрямованості.

Екологічні маршрути. Історико-культурні маршрути. Етнографічні маршрути. Комплексні маршрути.

5.2. Тематика семінарських (практичних, лабораторних) занять.

Тема 1. Природні рекреаційні ресурси.

Тема 2. Історико-культурні рекреаційні ресурси.

Тема 3. Туристично-рекреаційне господарство Одеської області.

Тема 4. Туристично-рекреаційне господарство Великої Одеси.

Тема 5. Туристично-рекреаційне господарство Дунай-Дністровського межиріччя.

Тема 6. Туристично-рекреаційне господарство Дунай-Дністровського межиріччя.

Тема 7. Організація туристсько-екскурсійних маршрутів в Одещини.

Тема 8. Туристсько-екскурсійні маршрути різної практичної спрямованості.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форми звітності
1.	Захист рефератів	2	
2.	Презентація туру	4	
	Разом	6	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

ПЕРЕЛІК ТЕМ РЕФЕРАТІВ

1. Транспортно-географічне положення Одеської області.
2. Соціально-економічний розвиток міста Іллічівськ.
3. Історико-географічні особливості розвитку міста Білгород-Дністровський.
4. Штурм міста Ізмаїл військами А.В. Суворова як чинник розвитку туризму в Українському Придунав'ї.
5. Білгород-Дністровська фортеця – найбільш відомий історико-культурний рекреаційний ресурс Одещини.
6. Рослинний світ Одеської області.
7. Тваринний світ Одеської області.
8. Соціально-екологічні проблеми в Одеській області.
9. Етнонаціональна структура населення Одеської області.
10. Дунайський портово-промисловий комплекс: сучасний стан та перспективи розвитку.
11. Одеський портово-промисловий комплекс: сучасний стан та перспективи розвитку.
12. Агропромисловий комплекс Одеської області.
13. Морегосподарський комплекс Одеської області.
14. Видатні уродженці території сучасної Одеської області.
15. Музеї Одеської області.

16. Одеський театр опери та балету та його використання в туристичному господарстві.

Теми завдань для розробки презентації туристично-екскурсійного маршруту

1. Релігійна Одещина.
2. Невідомі музеї Одеси.
3. Шляхами історико-культурних пам'яток Одещини.
4. Багатонаціональна Південна Бессарабія.
5. Біорезервати національного значення Південної Бессарабії.
6. Шляхами видатних діячів Одещини.
7. Південна Бессарабія (Українське Придунав'я) – унікальний історико-географічний регіон України.
8. «Південна Пальміра»

Методичні вказівки

Презентація має бути розрахована на 7-10 хвилин та містити мінімум 7 слайдів. На них мають бути відображені наступні основні етапи розробки туристично-екскурсійного маршруту:

1. Визначення мети і завдань екскурсії.
2. Вибір теми.
3. Упорядкування маршруту екскурсії.
4. Відбір і вивчення екскурсійних об'єктів. Поняття про картку об'єкта.
5. Підготовка контрольного тексту екскурсії.
6. Комплектування «Портфеля екскурсовода».
7. Визначення методичних прийомів проведення екскурсії.

Робота над будь-якою новою екскурсією починається і чіткого визначення її мети. Це допомагає авторам екскурсії більш організовано вести роботу надалі. **Мета екскурсії** - це те, задля чого показуються екскурсантам екскурсійні об'єкти (пам'ятники історії й культури та ін.).

Вибір теми залежить від потенційного попиту, конкретного замовлення або цілеспрямованого створення певної тематики екскурсій. Кожна екскурсія повинна мати свою чітко визначену тему. Тема є стрижнем, що поєднує окремі об'єкти й підтеми екскурсії в єдине ціле. Відбір об'єктів при створенні екскурсії учасники творчої групи ведуть, постійно звіряючи свої матеріали з темою. Однак маловідібрати об'єкт за темою, треба знайти конкретний матеріал, на якому ця тема буде розкрита з найбільшою повнотою й переконливістю. Після визначення теми обирають назву екскурсії.

Маршрут екскурсії являє собою найбільш зручний шлях проходження екскурсійної групи, що сприяє розкриттю теми. Одне із завдань маршруту - сприяти найбільш повному розкриттю теми.

Розробка маршруту - складна багатоступінчаста процедура, що вимагає досить високої кваліфікації і є одним з основних елементів технології створення нової екскурсії. При розробці автобусного маршруту слід керуватися «Правилами дорожнього руху», «Правилами перевезення пасажирів» та ін.

Основні вимоги, які повинні бути враховані укладачами маршруту - організація показу об'єктів у логічній послідовності й забезпечення зорової основи для розкриття теми. У практиці екскурсійних установ існують три варіанти побудови маршрутів:

- **Хронологічний** (наприклад, екскурсії, присвячені життю й діяльності видатних людей);
- **тематичний** (екскурсії, пов'язані з розкриттям певної теми в житті міста, наприклад, «Храми Харкова»);
- **тематико-хронологічний** (Всі оглядові міські екскурсії).

Правильний відбір об'єктів забезпечить зорову основу сприйняття екскурсійного матеріалу й глибоке розкриття теми. Варто так організувати цю справу, щоб одні й ті самі

об'єкти не кочували з екскурсії в екскурсію. По можливості в кожній темі повинні бути «свої» об'єкти. Розмаїтість об'єктів дасть можливість забезпечити правильне чергування вражень в екскурсантів, дозволяє зберегти елемент новизни при відвідуванні різних екскурсій одного екскурсійного підприємства.

Текст екскурсії являє собою матеріал, необхідний для повного розкриття всіх підтем, що входять в екскурсію. Текст покликаний забезпечити тематичну спрямованість розповіді екскурсовода на факти й події, яким присвячена екскурсія, в ньому дається об'єктивна оцінка показуваних об'єктів.

«Портфель екскурсовода» - умовне найменування комплексу наочних матеріалів, використовуваних у ході проведення екскурсії. Ці матеріали звичайно містяться в папці або невеликому портфелі.

Завдання «портфеля екскурсовода»:

- відновити відсутні ланки при показі (об'єкт не зберігся до наших днів, дати уявлення про первісний вид об'єкта, показати перспективу в майбутньому)
- дати зорове уявлення про об'єкт (рослини, мінерали, механізми шляхом показу справжніх зразків, їхніх фотографій, макетів).

У «портфель екскурсовода» включаються фотографії, географічні карти, схеми, креслення, малюнки, зразки продукції, копії справжніх документів, рукописів, літературних творів, макети, муляжі й ін.

Успіх проведення екскурсії перебуває в прямої залежності від використаних у ній методичних прийомів показу й розповіді. Вибір того або іншого методичного прийому диктується завданнями, поставленими перед екскурсією, інформаційною насиченістю конкретного об'єкта.

Робота творчої групи на цьому етапі складається з декількох частин:

- а) відбору найбільш ефективних **методичних прийомів для висвітлення підтем**, методичних прийомів, які рекомендуються залежно від екскурсійної аудиторії (дорослі, діти), часу проведення екскурсії (зима, літо, день, вечір), особливостей показу;
- б) визначення **прийомів збереження уваги екскурсантів** і активізації процесу сприйняття екскурсійного матеріалу;
- в) вироблення **рекомендацій з використання виразних засобів у мові** екскурсовода;

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю.*

Поточний контроль здійснюється під час проведення індивідуальних занять (включає, в тому числі, перевірку якості підготовки завдань, які винесені на самостійне вивчення та виконання) і має на меті перевірку рівня підготовленості студента. Формами проведення поточного контролю з дисципліни є:

- 1) усні опитування на семінарських заняттях;
- 2) заслуховування повідомлень, які підготували студенти;
- 3) виконання тестових завдань тощо.

6.2. *Форми проміжного контролю.*

Модульний контроль (МК) – процедура визначення рівня засвоєння студентом навчального матеріалу відповідної дисципліни.

Модульний контроль з дисципліни «Туристично-екскурсійні маршрути Одеської області» проводиться у письмовій формі.

6.3. *Форми підсумкового контролю - залік.*

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Завданням підсумкового контролю є перевірка глибини засвоєння студентом програмного матеріалу дисципліни, логіки та взаємозв'язків між окремими її розділами, здатність творчого використання набутих знань, уміння сформулювати своє ставлення до певної проблеми, що впливає зі змісту дисципліни тощо.

Підсумковий контроль з дисципліни «Туристичне краєзнавство» проводиться у формі залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Надається опис та приклади засобів оцінювання та методів демонстрування результатів навчання.

Тести

1. Вигідність географічного положення Дунай-Дністровського межиріччя обумовлюється:
 - а) прямим виходом до основних баз рекреантів в Європі, Європейській частині Росії, Закавказзя;
 - б) слабким транспортним зв'язком з іншою частиною Одещини;
 - в) значними транзитними можливостями.
2. Серед курортів Українського Придунав'я на грязелікуванні спеціалізується:
 - а) Затока;
 - б) Сергіївка;
 - в) Тузли.
3. Найбільш значуще поселення в районі сучасного міста Кілія:
 - а) Кілія Веке;
 - б) Лікістомо;
 - в) Кілія Нова.
4. Пам'ятник на місце південного краю Дуги Струве знаходиться в селі:
 - а) Нова Некрасівка;
 - б) Стара Некрасівка;
 - в) Матроська.
5. Найбільші запаси сульфідних грязей в Україні концентруються в:
 - а) Куяльницькому лимані;
 - б) лимані Алібей;
 - в) Будацькому лимані.
6. В XIX столітті центром німецьких поселень Дунай-Дністровського межиріччя було поселення:
 - а) Тарутине;
 - б) Арциз;
 - в) Болград.
7. За даними перепису населення 2001 року другою за чисельністю етнонаціональною спільнотою Дунай-Дністровського межиріччя є:
 - а) росіяни;
 - б) болгари;
 - в) українці.
8. Перше поселення на місце сучасного Білгород-Дністровського засновано:
 - а) римлянами;
 - б) греками;
 - в) антами.
9. Населений пункт в якому компактно мешкають албанці:
 - а) Жовтнівка;
 - б) Жовтневе;
 - в) Жовтень.

10. Музей Інзова знаходиться в:
 - а) місті Білгород-Дністровський;
 - б) селі Табаки;
 - в) місті Болград.

11. Найбільшим прісноводним озером України є:
 - а) Катлабуг;
 - б) Ялгуг;
 - в) Картал.

12. Етнографічний комплекс Нова Формошика знаходиться в межах:
 - а) Миколаївської сільської ради Тарутинського району;
 - б) Новокаптанської сільської ради Арцизького району;
 - в) Старосільської сільської ради Саратського району.

13. Етнографічний комплекс “Болгарській дім” знаходиться в:
 - а) місті Болград;
 - б) селі Зоря;
 - в) селі Кулевча.

14. В межах Дунай-Дністровського межиріччя знаходиться:
 - а) державний лісопромисловий заказник “Петровський ліс”;
 - б) Кардамичевський парк;
 - в) державний ботанічний заповідник-гай “Старий Манзир”.

15. До числа водно-болотних угідь національного і міжнародного значення відносяться:
 - а) озеро Картал;
 - б) північна частина озера Ялпуг;
 - в) система озер Шагани – Алібей – Бурнас.

16. Серед чинників, що гальмують розвиток курортно-рекреаційних районів південно-західної частині Одеської області:
 - а) низький рівень сервісу;
 - б) відсутність рекреаційних ресурсів;
 - в) низький рівень розвитку транспортної інфраструктури.

17. Об’єкт релігійного паломництва який має усі можливості надбати міжнародний статус знаходиться в:
 - а) селі Зоря;
 - б) місті Ізмаїл;
 - в) селі Кулевча.

18. Українською Венецією називають:
 - а) Кілія;
 - б) Вилкове;
 - в) Приморське.

19. Ресурси розвитку етнічного туризму в межиріччі Дунаю та Дністра:
 - а) особливості географічного положення регіону;
 - б) наявність ареалів компактного розселення різних етнонаціональних груп;
 - в) наявність рекреаційних ресурсів.

20. Єдиною вертикально інтегрованою виноробною компанією регіону, яка організовує винні тури є:

- а) вінконцерн “Шабо”;
 - б) Староказацький вінзавод;
 - в) Болградський вінзавод.
21. Згідно закону України “Про курорти” курортами є:
- а) Приморське Татарбунарського району;
 - б) Приморське Кілійського району;
 - в) Тузлі Татарбунарського району.
22. До складу Білгород-Дністровського курортно-рекреаційного району входять:
- а) Затока;
 - б) Лебедівка;
 - в) Тузлі.
23. Заснування першого поселення на території сучасного Білгород-Дністровського датоване:
- а) XIV століттям н.е.;
 - б) V століттям до н.е.;
 - в) V століттям н.е.
24. До списку видатних пам’яток археології України включені:
- а) залишки Тіри;
 - б) залишки Лікастоми;
 - в) залишки Ізмаїльської фортеці.
25. Центром екологічного туризму є:
- а) Рені;
 - б) Кілія;
 - в) Вилкове.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв’язання поставлених перед ним завдань

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Достатній	89....70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдання
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускаються суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Оцінювання роботи на семінарських (практичних), лабораторних заняттях, індивідуальної та самостійної роботи здійснюється за шкалою від «0» до «5».

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на семінарських (практичних) і лабораторних заняттях

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину

	навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Таблиця переведення середньозваженого балу у 100-бальну шкалу

100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал	100-бальна	сер. бал
100	4,97–5,00	80	4,10–4,14	60	3,10–3,14	40	2,25–2,29	20	1,15–1,20
99	4,94–4,96	79	4,05–4,09	59	3,05–3,09	39	2,20–2,24	19	1,09–1,14
98	4,91–4,93	78	4,00–4,04	58	3,00–3,04	38	2,15–2,19	18	1,03–1,08
97	4,87–4,90	77	3,95–3,99	57	2,96–2,99	37	2,10–2,14	17	0,97–1,02
96	4,84–4,86	76	3,90–3,94	56	2,93–2,95	36	2,05–2,09	16	0,91–0,96
95	4,80–4,83	75	3,85–3,89	55	2,90–2,92	35	2,00–2,04	15	0,85–0,90
94	4,76–4,79	74	3,80–3,84	54	2,87–2,89	34	1,95–1,99	14	0,79–0,84
93	4,72–4,75	73	3,75–3,79	53	2,84–2,86	33	1,90–1,94	13	0,73–0,78
92	4,68–4,71	72	3,70–3,74	52	2,81–2,83	32	1,85–1,89	12	0,67–0,72
91	4,64–4,67	71	3,65–3,70	51	2,78–2,80	31	1,80–1,84	11	0,61–0,66
90	4,60–4,63	70	3,60–3,64	50	2,75–2,77	30	1,75–1,79	10	0,55–0,60
89	4,55–4,59	69	3,55–3,59	49	2,70–2,74	29	1,69–1,74	9	0,49–0,54
88	4,50–4,54	68	3,50–3,54	48	2,65–2,69	28	1,63–1,68	8	0,43–0,48
87	4,45–4,49	67	3,45–3,49	47	2,60–2,64	27	1,57–1,62	7	0,37–0,42
86	4,40–4,44	66	3,40–3,44	46	2,55–2,59	26	1,51–1,56	6	0,31–0,36
85	4,35–4,39	65	3,35–3,39	45	2,50–2,54	25	1,45–1,50	5	0,25–0,30
84	4,30–4,34	64	3,30–3,34	44	2,45–2,49	24	1,39–1,44	4	0,19–0,24
83	4,25–4,29	63	3,25–3,29	43	2,40–2,44	23	1,33–1,38	3	0,13–0,18
82	4,20–4,24	62	3,20–3,24	42	2,35–2,39	22	1,27–1,32	2	0,07–0,12
81	4,15–4,19	61	3,15–3,19	41	2,30–2,34	21	1,21–1,26	1	0,01–0,06

8.3. Критерії оцінювання проміжного контролю

Форма проведення проміжного контролю визначається робочою програмою навчальної дисципліни. Інформація про критерії оцінювання на проміжному контролі, перелік питань та приклади типових завдань вносяться до робочої програми і доводиться до відома студентів на початку навчального семестру.

Проміжний контроль може проводитися у формах модульної контрольної роботи, комп'ютерного тестування, виконання індивідуального науково-дослідного завдання тощо.

Модульні контрольні роботи рекомендовано проводити:

- у письмовій тестовій формі (або у формі комп'ютерного тестування) – для дисциплін, підсумковий семестровий контроль з яких проводиться в усній або письмовій формах;

- у формі письмових відповідей на теоретичні питання, розв’язання виробничих ситуацій – для дисциплін, підсумковий семестровий контроль з яких проводиться в тестовій (комп’ютерній) формі;
- у комбінованій формі – для дисциплін, які завершуються заліком.

Проміжний контроль у формі індивідуальних науково-дослідних завдань може проводитись для дисциплін, які передбачають формування навичок науково-дослідницької діяльності.

До проміжного контролю допускаються всі студенти.

Проміжний контроль проводиться за розкладом, затвердженим деканом факультету.

Оцінювання проміжного контролю здійснюється за шкалою:

від «0» до «10» – для дисциплін, викладання яких завершується екзаменом;

від «0» до «30» – для дисциплін, викладання яких завершується заліком.

Результати проміжного контролю фіксуються у відповідній графі академічного журналу. Результати проміжного контролю мають бути внесені до відомості обліку успішності здобувачів вищої освіти протягом 2-х днів після його проведення, але обов’язково до початку екзаменаційної сесії.

Оцінка з проміжного контролю не перескладається. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, деканатом складається додатковий розклад.

Для студентів заочної форми навчання проміжний контроль з дисциплін, які завершуються екзаменом, не передбачається. У цьому випадку ваговий коефіцієнт поточного контролю дорівнює 0,5.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор).

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бабкин А.В. Специальные виды туризма. Ростов-на-Дону: Феникс, 2018. 252 с.
2. Географічна енциклопедія України. – Т. 1 – 3. – К.: Українська енциклопедія, 2017. 1993.
3. Дністрянський М.С. Етногеографія України : Навч. посібник. Видавничий цент ЛНУ імені Івана Франка, 2016. 232 с.
4. Кушнір В.Г. Народознавство Одещини : навч. посіб. Одеса : Гермес, 2017. 245 с.
5. Лебеденко О.М. Українське Подунав’я. Минуле та сучасне. Одеса: Астропринт, 2015. 208 с.
6. Масляк П.О. Словник довідник учня з економічної і соціальної географії світу. Київ: Либра, 2016. 328 с.
7. Одеська область: Моя мала Батьківщина/ голова ред. колегії О.Г. Топчієв; Відповідальний редактор Т. В. Погурельська.. Київ: Мапа, 2017. 20 с.
8. Одеський регіон : природа, населення, господарство : навч. посібник / О.Г. Топчієв, І.І. Кондратюк, О.І. Полоса та ін.; За заг. ред. О.Г. Топчієва. Одеса: Астропринт, 2018. 184 с.
9. Паламарчук С.В. Забытая земля: историческая область Бессарабия. Одесса: Астропринт, 2016. 288 с.
10. Паламарчук С.В. Древняя и средневековая история населения междуречья Днестра и Дуная. Краткий историко-археологический очерк. Одесса, 2015. 56 с.
11. Природа Одесской области. Ресурсы, их рациональное использование и охрана / Под ред. Г.И. Швевс, Ю.А. Амброз. Киев; Одесса: Вища школа, 2018. 215 с.

12. Регіональна програма охорони довкілля, раціонального використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки: Одеська область (науковий керівник О.Г. Топчієв). Одеса. 2018. 109 с.